

Toespraak President van de Ierse Republiek Michael D Higgins, voor de algemene ledenvergadering van de IBMT, Dublin , 15 oktober 2016

Het is een grote eer om aanwezig te zijn op de algemene ledenvergadering van de Internationale Brigade Memorial Trust, een bijeenkomst heel toepasselijk in de Liberty Hall, het hoofdkwartier van de Services, Industrial, Professional and Technical Union (SIPTU). Mag ik Manus O'Riordan en de Memorial Trust bedanken voor de uitnodiging om vandaag aanwezig te zijn. Ik wil graag in het bijzonder verwelkomen de leden van de organisatie die vanuit het Verenigd Koninkrijk en daarbuiten hier naar toe zijn gereisd om hier vandaag bij ons aanwezig te zijn.

Het is passend dat we elkaar ontmoeten in het historische en symbolische gebouw Connolly Hall. Het was hier, in 1936, dat een groep activisten zich verzamelden, verenigd als zij waren door idealisme, solidariteit, internationalisme en vooral moed, die al snel deel van de Internationale Brigades zouden worden.

Deze maand markeert de 80ste verjaardag van de oprichting van de Internationale Brigades, formeel opgericht door een decreet van de Spaanse Republiek op 18 oktober 1936. Ongeveer 40.000 internationale vrijwilligers uit meer dan vijftig landen sloten zich aan bij de brigades. Onder hen waren tweehonderd Iers geboren vrijwilligers geraakt door het lot van de werkende klassen van Spanje en ernstig bezorgd over de bedreiging van de democratie en de groter wordende schaduw van het fascisme die zich verspreide over Europa, die besloten zich aan te sluiten bij de Internationale Brigades. Meer dan zestig van deze Ierse internationalisten zouden nooit thuis komen.

De Internationale Brigades kwamen voort uit vele verschillende sociale lagen en beroepen. Sommige van hen, zoals de schrijver George Orwell, de dichter W.H. Auden, of de voormalige predikant van de Church of Ireland Robert Hilliard, waren intellectuelen afkomstig uit de middenklasse, maar de meeste historische studies zijn het er nu over eens dat de overgrote meerderheid van de Ieren en Britten die toetraden tot de Internationale Brigades arbeiders waren, werknemers met een buitengewoon gevoel voor sociale en politieke rechtvaardigheid en het belang van de verdediging van de rechten van werknemers waar deze op het spel stonden. Onderzoek van, onder anderen, Angela Jackson, heeft aangetoond, dat vrouwen – van wie vele werkten in medische eenheden of hulporganisaties - om die reden een belangrijke rol in de Internationale Brigades speelden.

Het bloedbad van de arbeidersklasse in de loopgraven van de Eerste Wereldoorlog, in wat vooral een strijd was tussen imperiums, stond hun nog vers in het geheugen. Het autoritarisme, de bron van de cultuur van absolute macht waar fascisme voor staat, hing al overal in de lucht.

Ní hiad na stairithe amháin ar cheart dóibh a bheith buíoch d'Iontaobhas Cuimhneacháin na Briogaíde Idirnáisiúnta. Tá buíochas tuillte acu ó gach aon duine againn, mar is iad a

choinníonn cuimhne na fir is na mná Éireannach agus Sasnach a throid go tréan ar son an daonlathais agus in aghaidh an fhaisisteachais sa Spáin.

[Niet alleen historici, maar wij allemaal, zijn dank verschuldigd aan de International Brigade Memorial Trust, die de herinnering aan de Ierse en Britse mannen en vrouwen, die zo dapper streden om de democratie te verdedigen en te vechten tegen het fascisme in Spanje, in leven te houden.]

De dood in januari 2009 van Bob Doyle, - waar ik het genoeg had om hem op een aantal gelegenheden met Michael O'Riordan en zijn collega's te ontmoeten, markeerde het punt van het overlijden van de laatste veteraan van de Connolly Column; het herinnert ons aan de rol die de Trust en allen die haar steunen spelen als belangrijke bewaarders van de geschiedenis die zo een belangrijke invloed had op de maatschappij waarin wij nu leven. We moeten de Memorial Trust dankbaar zijn voor hun onvermoeibare werk in het zorgen dat de taak gecontinueerd wordt van het streven naar een volledige en ethische interpretatie van dit meest controversiële conflict, wat de Spaanse Burgeroorlog was, en zijn plaats in de geschiedenis van het moderne Europa behouden blijft. Het is ook wenselijk, dat we herinneren hoe lang de gevolgen in Spanje bleven, de wreedheid van de buitengerechtelijke executies, de opsluitingen en het lange wachten op de parlementaire democratie die zou volgen.

Zich bezig houden met het verleden kan moeilijk en ingewikkeld zijn, maar het is ethisch onvermijdelijk. De Pacto del Olvido, door de politieke elites in Spanje opgelegd na de val van Franco tekent de angsten die zo vaak bestaan bij diepe of eerlijke reflectie op een geschiedenis die, in het geval van de misbruik makende elites, veel te verbergen heeft.

Als we een stapje terug doen en een groter historisch perspectief nemen van de gebeurtenissen die leidden tot de Spaanse Burgeroorlog, zou onze blik misschien eerst vallen op de opkomst in heel Europa van het liberalisme gedurende de 19e eeuw, de opkomst van zich tegen autoritarisme verzettende stemmen en de vraag naar democratische participatie – een bedreiging van de nieuwe stemmen die de voorgaande onaantastbaarheid van de monarchie, de adel en de kerk betwisten. Wij kunnen waarnemen hoe zulke groeiende democratische eisen en politieke agitatie en aanverwante organisatie geboorte gaven aan een reactie in de vorm van de merkwaardige relatie tussen monarchie en dictatuur die in de jaren 1920 in heel Europa bestond.

We kunnen ook de druk op kwetsbare democratieën in het hele continent observeren, zoals ze zochten om te gaan met het gewicht van de klasse confrontatie in omstandigheden van verandering en het conflict tussen de linkse en rechtse politieke krachten, en vaak bij elk de onderlinge verschillen.

Degenen met fascistische sympathieën boden in de naam van orde steun aan dictatorschap dat beloofde met krachtige acties te komen om de gevolgen van een wereldwijde economische crisis voor hun natie op te lossen; een crisis die wereldwijd beslag lag op levens en levensvoorziening. Met politiek van angst ontstond er een kans om de macht te grijpen.

Het zou echter simplistisch zijn, te beweren dat, ab initio, de oorlog die in Spanje op 17 juli 1936 uitbrak een directe botsing was tussen krachten die zichzelf democratisch en

fascistisch noemden. Zoals met alle grote oorlogen, de Spaanse Burgeroorlog was de uitkomst van waarneembare sociale krachten; verarmde en rechteloze arbeidskrachten, grondposities van de rijken die bijna feodaal waren, een elite met de intentie hun rijkdom en privileges te behouden, sterke regionale autonomie bewegingen, een Kerk, - recentelijk toegewijd aan het corporatisme, op basis van documenten zoals Quadragesimo Anna, die herinnerde aan Rerum Novarum van veertig jaar eerder welke dat veroordeeld had, wat gegeneraliseerd werd als marxisme en communisme.

Het aan de macht komen van Hitler, wat twee jaar eerder was geculmineerd met zijn prestatie van de absolute overheersing van Duitsland - samen met zijn alliantie met Mussolini en zijn belang om de westerse mogendheden van zijn Centraal-Europese strategie af te leiden - resulteerde in nationalistische rebellen die steun ontvingen uit nazi-Duitsland en het fascistische Italië.

Met betrekking tot de positie van andere landen, ondanks de ondertekening door zevenentwintig landen, waaronder Groot-Brittannië, Frankrijk, Duitsland, Italië en de Sovjet-Unie, van een non-interventie pact in september 1936, was het een oorlog die al gauw internationale dimensies zou aannemen. Stalin, bezorgd over de opkomst van het fascisme in Europa en de dreiging die het voor de Sovjet-Unie vormde, veranderde zijn positie om te voorkomen dat de nationalistische de facto-macht zouden kunnen grijpen door het verstrekken van militaire steun aan de Republikeinen.

De reactie van Ierland op de burgeroorlog was waarschijnlijk uniek in heel Europa. Het was een oorlog die een verdeelde reactie uitlokte, met vrijwilligers die naar Spanje gingen om zowel de Nationalisten en de Republikeinen te steunen.

Het is voor sommigen moeilijk, zelfs vandaag de dag, gezien de hoge achting voor de Ierse Internationale Brigadisten in dit land, om te begrijpen hoe de grote meerderheid van de Ieren, die in de Spaanse Burgeroorlog vochten dit deden ter ondersteuning van generaal Franco.

We moeten echter niet vergeten, dat de steun aan Franco in Ierland, afkomstig was uit de conservatieve institutionele krachten gedomineerd een merk van klerikalisme dat veel meer autoritaire dan geestelijk was en opgelegd door angst en veel van degenen die besloten deel te nemen aan de Internationale Brigades geconfronteerd werden met publiek schande thuis. In plaats van te worden gezien als een strijd tussen democratie en fascisme, werd de Spaanse Burgeroorlog in Ierland breeduit gepresenteerd als een conflict tussen katholicisme en communisme. Toch, zowel katholieke en niet-katholieke geestelijken in Noord-Ierland zouden de Spaanse Republiek ondersteunen.

De pastorale waarschuwing van de katholieke hiërarchie tegen de verspreiding van linkse ideeën in Ierland, die enkele jaren eerder was uitgegeven had duidelijk aangegeven dat de twee overtuigingen, katholicisme en communisme volledig onverenigbaar waren. Ondertussen verspreide de invloed zich verder van de gehele beweging die bekend zou worden als de Blauwe hemden onder leiding van Eoin O'Duffy die een bewonderaar was van het Europese fascisme en zich niet gebonden achtte aan democratische politiek als het werknemers betrof die voor hun rechten opkwamen. Door Diarmuid Ferriter beschreven als:

"Een spiegel aan het Ierland van de jaren twintig en dertig"

O'Duffy's zevenhonderd sterke Ierse Brigade, werd gesteund door de katholieke kerk, de decaan van Cashel stuurde ze op hun weg de zegen met woorden als -:

"De Ierse Brigade is gegaan om de strijd van het christendom tegen het communisme te strijden."

De door de kerk in het hele land gehouden deur tot deur collecte voor 'ambulances voor Franco' was de grootste sinds de tijd van de Daniel O'Connell's champagne voor Katholieke Emancipatie in de vorige eeuw.

Ondertussen, net als de duizenden buitenlanders die besloten hadden om ter ondersteuning van de Republiek in Spanje te komen, waren veel Ierse mannen en vrouwen geroerd door de nood van de democratisch gekozen Spaanse regering en het lijden van burgers. Ze waren moedig en vastberaden. Ze ontmoette als voor velen van hen, grote moeilijkheden en ontberingen om Spanje te bereiken, zoals beschreven door wijlen Michael O'Riordan die zijn eigen illegale en clandestiene reis door Londen en Parijs herinnerde als een 'moeilijke en lange weg'.

Het merendeel van de vrijwilligers werden over de Pyreneeën gesmokkeld, waar ze helaas een ontoereikend voor de training de oorlog ontvingen die zij zouden gaan strijden. Bij de aanwerving waren ze echter met geen enkele illusies achtergebleven over de bloedige en wrede strijd die voor hen lag. Michael O'Riordan herinnert zich de 'authentieke, realistische en eerlijke' beschrijving op wat zij zouden kunnen tegenkomen in Spanje, met als resultaat dat een aantal vrijwilligers er uit stapte en terug naar huis gingen.

Onder de rangen van de Internationale Brigades was de briljante jonge dichter, Charles Donnelly, wiens laatste woorden tot een bijna iconische beschrijving van de Spaanse Burgeroorlog zouden worden, heden ten dage nog steeds herinnerd en geciteerd vele jaren na dat zij voor het eerst op de slagvelden van Spanje waren geuit.

Beschreven door Eavan Boland als 'een donkere ster' wie een 'een generatie kan kwellen' Charles Donnelly was net 22 jaar toen hij besloot om Republikeins Spanje te ondersteunen. Donnelly, met honderden mannen uit de Internationale Brigades, vochten in een van de bloedigste confrontaties tussen Republikeinse en nationalistische krachten - de slag van Jarama die plaatsvond slechts zeven weken na zijn aankomst in Spanje.

Het was hier, tijdens een pauze in een machinegeweer vuurgevecht en slechts enkele momenten voordat een kogel in zijn hoofd werd geschoten, dat Charles Donnelly een tros van olijven uit het stof plukte en de vijf eenvoudige woorden sprak die nog steeds schrijnend over de decennia echoën:

'Zelfs de olijven bloeden'.

Bij Jarama, vond een veldslag plaats die, in de woorden van Cathal O'Shannon vele jaren later geuit

'de oorlog belichaamde in al zijn gruwelijkheid.'

Hier vochten de Ierse en Britse bataljons zij aan zij, en leden grote verliezen, maar bereikte zij een van hun mooiste uren met hun dappere rol in het tegenwerken van de poging van Franco's troepen om Madrid te omsingelen.

Tien dagen na zijn dood werd, Charles Donnelly's lichaam, - "het gezicht fris, naïef kijkend" - begraven onder één van die olijfbomen, in dat land ver weg van zijn geboorteland Tyrone; zijn familie voor enige tijd niet op de hoogte van zijn dood, zijn verontruste vader voor vele jaren niet in staat over hem te praten. Toch is het belangrijk om te herinneren dat steun voor de Spaanse Republiek allianties deed ontstaan tussen de godsdiensten in Noord-Ierland. De stilte van de familieleden van de verlorenen is even emotionerend bij het herinneren nu als het begrijpelijk was in zijn tijd toen.

Helaas, zo een stilte was niet ongebruikelijk. Veel van degenen die zo dapper stierven voor vrijheid, werden weer thuis in Ierland voor vele jaren gemarginaliseerd. Velen waren hun onderwijstaken ontnomen. Woordvoerder van de Communistische Partij Eugene McCartan, die de angst en wanhoop van de mensen beschreef die zoons verloren hadden aan anti-fascistische krachten in de Spaanse Burgeroorlog zei:

"Om verbonden te zijn met iemand die was gestorven was niet veilig. De katholieke kerk slaakte een strijdkreet voor fascist en hield collecties om Franco te steunen. Het was geen wonder dat families hun hoofden gebogen hielden."

Echter, terwijl O'Duffy's Ierse Brigade geheel uit rooms-katholieken bestond, moeten we niet vergeten dat vele geëngageerde katholieken met de Internationale Brigades mee vochten, geen conflict ziende tussen religieuze overtuigingen en de geest van solidariteit die hen dreef om te vechten, en in sommige gevallen hun leven offerden, voor de democratie in Spanje.

Frank Ryan, de leider van het Ierse contingent van de Brigade, schreef bij het invullen van een vragenlijst bij aankomst in het concentratiekamp van San Pedro de Cardena, dat hij naar Spanje was gekomen om twee redenen; een om de democratische regering te helpen, en de andere omdat hij geloofde dat religie niet op het spel stond in de Spaanse Oorlog en hij wilde laten zien dat O'Duffy niet de Ierse bevolking vertegenwoordigen.

Het Ierland van de jaren 1930 dat deze tegengestelde krachten produceerde was een Ierland die de extremen van autoritarisme ervoer opgelegd aan het volk, met betrekking tot cultuur, dans, boeken, morele paniek tegen het communisme en angst. Het karakter van de Ierse Internationale Brigades, met zijn mix van socialisten, idealisten, communisten, en mensen van alle religies en geen kan misschien het best worden samengevat in de woorden van wijlen Paddy O'Daire, een leider van de Internationale Brigades die zei :

"Alle oorzaken zijn wereldwijd. Vrijheid is ondeelbaar. Als een man vecht voor vrijheid op één plaats, vecht hij voor het overal "

De drang om de Spaanse Republiek te verdedigen riep een internationalisme en een gedeelde humanisme op wat werd uitgelegd als een bedreiging voor het absolutisme en de opgelegde zekerheden van de tijd. Het antwoord was kwaadaardig.

Cogadh chróga agus searbh a bhí ann, agus i ndeireadh na dála cuireadh na mílte chun báis agus na milliúin chun díbeartha agus chun príosún, agus níor tugadh deis do ghlún iomlán fás ná teacht faoi bhláth i náisiún dhaonlathach..

[Het was een moedige en bittere strijd, culminerend in een hardvochtige nederlaag welke duizenden geëxecuteerd zag worden, een miljoen mensen verbannen of gevangen, en een generatie het recht ontzegde om te leven, te groeien en te bloeien in een democratische natie.]

Vandaag de dag, blijven de mensen van Spanje worstelen met de afhandeling van de erfenis van een burgeroorlog die ongetwijfeld het belangrijkste hoofdstuk van haar 20e eeuwse geschiedenis is. Het is een hoofdstuk, dat een grote erfenis heeft nagelaten, met vele jaren later nog steeds veel burgers betrokken in een zoektocht naar contact met hun verleden; een verleden, zoals zo vaak elders, misschien vanwege de pijn of schuld, thuis niet besproken, en vaak weggelaten uit de geschiedenisboeken die bestudeerd worden in hun klaslokalen

Hier in Ierland, zoals we bezig zijn met de lopende Decennium van Herdenkingen, zijn we opgeroepen na te denken over de uitdaging van ethisch herinneren. Zo een herinnering moet altijd streven om de complexiteit te eerbiedigen en te proberen te begrijpen, zoals ze geconstrueerd is, de integriteit en de motivatie van de mannen en vrouwen uit het verleden. Dat is geen gemakkelijke taak. Ethische herinneren blijft een uitdaging voor Spanje eveneens als voor ons en voor vele landen over de hele wereld, als rechtvaardige en duurzame vrede bereikt moet worden.

Terwijl de wereld geconfronteerd blijft worden met conflicten, armoede en machtsmisbruik, worden we opgeroepen om morele moed te blijven tonen en bereid zijn in onze woorden en beleid een gevoel van internationalisme te tonen. Als we de krachten van hebzucht, intolerantie en onderdrukking die zo veel van onze mede wereldburgers het recht op rechtvaardigheid en vrijheid ontzeggen samen overwinnen kan het alleen ons alarmeren dat, tachtig jaar na het begin van de Spaanse Burgeroorlog, we xenofobe nationalistische en naar binnen gerichte bewegingen weer tractie zien krijgen in de reguliere politiek in heel Europa.

Als we de groeiende verdeeldheid binnen de internationale gemeenschap willen aanpakken is het van belang dat we onze inspanningen opnieuw richten op het opbouwen van sociale samenhang en solidariteit. In het jubileumjaar van de republikeinse opstand van 1916 en de 80ste verjaardag van de aanval het fascisme op de Spaanse Republiek, moeten we de oorsprong en het doel van het ware republicanisme herinneren, en streven om door te gaan en de kracht van overtuiging, morele moed en vrijgevigheid te tonen die werd gedeeld onder degenen die vochten in de Internationale Brigades.

De inspirerende geest van de mensheid die de Internationale Brigades definieerde is misschien nog nooit zo ontroerend verwoord dan in de afscheidsrede van de grote

Spaanse Republikeinse, Dolores Ibárruri - ofwel La Pasionaria, zoals ze beter bekend is. Bij toespreken van hen bij de laatste parade in Barcelona in oktober 1938 vertelde ze hen dat:

"Uit alle volken, van alle rassen, kwamen jullie bij ons als broers, als zonen van onsterfelijke Spanje; en in de moeilijkste dagen van de oorlog, toen de hoofdstad van de Spaanse Republiek werd bedreigd, waren jullie het, dappere kameraden van de Internationale Brigades, die hebben geholpen de stad te redden met jullie vechtend enthousiasme, jullie heldenmoed en jullie geest van opoffering. "

De vrijwilligers die uit heel Europa en daarbuiten tot de Brigades toetraden, gaven een voorbeeld van internationale solidariteit en wereldburgerschap die vandaag de dag diegene blijft inspireren die dapper marcheren naast de onderdrukten, de uitgestoten en de gemarginaliseerden; en die strijden tegen ongelijkheid in al zijn vormen, het vechten voor rechtvaardigheid en vrijheid in de gemeenschappen en samenlevingen over de hele wereld, degenen die werken aan betekenis en meer democratie voor iedereen.

Ba cheart dúinn, mar náisiún, a bheith an-bhródúil as na fir is na mná cróga Éireannach a chuaigh leis an Bhriogáid Idirnáisiúnta sa bhliain 1936. Is mian liom sibh a mholadh as an obair atá ar siúl agaibh le cuimhne agus le luachanna na ndaoine a throid ar mhachaire catha na Spáinne, ar son na saoirse i ngach áit, a choinneáil beo.

[Als een natie kunnen we erg trots zijn op de dappere Ierse mannen en vrouwen die in 1936 toetraden tot de Internationale Brigades. Mag ik u daarom aanbevelen, voor het werk dat jullie doen in het levend houden van de herinnering en de waarden van al diegenen die dapper vochten voor 'vrijheid overal' op de slagvelden van Spanje, bijna tachtig jaar geleden.]

Go raibh míle maith agaibh go léir.

Viva la Quince Brigada!

Bron <http://www.president.ie/en/media-library/speeches/speech-at-the-opening-of-the-international-brigade-memorial-trust-agm>